

Методичний коментар до теми “Спільнота”

Що таке спільнота?

Торік ми говорили з учнями про команду, друзів (другий та третій тематичні тижні “[Наш клас](#)”, “[Мої друзі](#)” у 1-му класі). Тож тема “Спільнота” у певному сенсі є продовженням цієї розмови, але на іншому якісному рівні.

Розповідайте дітям, що таке спільнота, на прикладах, без визначення. Адже слово “спільнота” учні вже чули. Треба конкретизувати й розширити їхні знання, ввести в активний словник нові поняття.

Запропонуйте дітям озирнутися навколо і знайти приклади різних спільнот.

- Що в них спільного?
- Чим спільноти відрізняються?
- Чи будь-яку групу людей можна назвати спільнотою? Чому?
- До яких спільнот ми належимо?
- Чи може одна людина бути учасником кількох спільнот? Коли?
- До яких спільнот належать усі однокласники? А всі громадяни нашої країни?
- Як люди потрапляють до спільноти?
- До яких спільнот ми потрапляємо самостійно, а до яких нас запрошують або ми просимо включити нас? Чому так відбувається?
- Як попросити, щоб вас зробили учасником спільноти?
- Які стосунки між членами спільноти? Чому саме такі?

Прочитайте з дітьми комікс “[Кому заважає корона на голові?](#)” (див. с. 101 підручника) та обговоріть, як треба ставитися до людей, які поряд із нами.

- Як ви гадаєте, чому Мар’яна надто запишалася собою?
- Чому це образило її однокласників?
- А як поводитися Уляна? Чим відрізняється поведінка дівчат?
- Чи означає це, що Уляні немає чим пишатися?
- Як пишатися своїми досягненнями, не ображаючи інших?
- А чи можна радіти досягненням інших?
- Що Мар’яна робила неправильно?
- Чи може вона вибачитися перед друзями? Як саме?

Звісно, у людей можуть бути різні уподобання, різні бажання, але коли вони діють разом, то кожний має підпорядкувати свої бажання спільній справі. Адже інакше люди не зможуть злагоджено діяти.

- Чи обов’язково члени будь-якої спільноти мають бути друзями? Приятелями? У чому відмінність?
- Чому добре, коли між усіма членами спільноти приязні стосунки?
- Як налагодити й підтримувати гарні стосунки? Чому це важливо?
- А що робити, якщо виникла суперечка? Як її розв’язати?
- Чи можна уникнути суперечок? Чому?

Запропонуйте учням розповісти, як вони спілкуються у групах, як домовляються, чи завжди це виходить, як вибачаються.

Як відбувається комунікація між членами спільноти?

Запропонуйте дітям пригадати різні ситуації з повсякденного життя, коли членам спільноти необхідно передати одне одному певну інформацію — повідомити батькам, що учень затримується в школі через репетицію вистави, попросити принести книжку, нагадати щось тощо. Різні ситуації — різна терміновість передання інформації — різні способи.

- Чи завжди члени спільноти перебувають поряд одне з одним? Чому так відбувається?
- Чим відрізняється спілкування людей, які належать до однієї спільноти, коли вони поряд і коли далеко одне від одного? *Запропонуйте дітям пригадати схожі випадки зі свого життя.*
- Чи потрібно членам спільноти спілкуватися на відстані? Для чого?
- Про що можуть повідомляти одне одному члени спільноти?

Запропонуйте учням пригадати вже вивчене й використати набуті знання для того, щоб з'ясувати, як члени спільноти можуть ділитися інформацією. Особливо це важливо, коли вони перебувають на великій відстані одне від одного.

- Де люди знаходять потрібну інформацію? *(У газетах, на радіо й телебаченні, в інтернеті, на дошці оголошень, у записках тощо.)*
- Чим відрізняються ці джерела інформації? Коли ми ними користуємося? Якими найчастіше? Чому?
- Чим варто скористатися, щоб швидко поінформувати одне одного? *(Комп'ютер: електронна пошта, Skype, вайбер тощо; телефон.)*
- Коли повідомлення треба передати терміново, а коли — ні? Чому?
- Якими із цих способів передавання інформації ви вже користувалися? Якими користуються ваші рідні? Коли? Чому?

Запропонуйте дітям пригадати різні ситуації з життя, коли було потрібно повідомити однокласників чи однокласниці про щось.

- Як ви це робили? Чому саме так?
- Чи все вдалося владнати?
- Які поради ви можете дати іншим дітям?

Прочитайте з дітьми комікс "[Вчинки-невидимки](#)" (див. с. 119 підручника) та обговоріть, чи варто було хлопчикові розповідати іншим про свої гарні вчинки, чому його вчинки не помітив ніхто, крім Миколая. Чи добре це? Чому?

- Що доброго зробив хлопчик?
- Чи помітили ці добрі вчинки його знайомі? Чому так сталося?
- Як ви думаєте, чому їх не помітив сам хлопчик? Добре це чи погано?
- Чи завжди треба чекати подяки за свої добрі вчинки? А чи завжди варто дякувати?
- Пригадайте свої добрі вчинки. Чи завжди вам дякували за них?
- Чи ображалися ви, коли не отримували жодної подяки? Чому?

- Поміркуйте, чому люди можуть забути подякувати за добрий вчинок. Чи завжди на це варто ображатися? Чому?

Навіщо потрібні правила у спільноті?

Обговоріть із дітьми, як живе спільнота класу, які справи вони роблять разом, як домовляються, як можна дізнатися про майбутнє спільноти.

- Чи виникають у вашому класі суперечки? Як вони розв'язуються?
- Які правила діють у спільноті класу? Навіщо вони потрібні?
- Чому важливо, щоб усі члени спільноти знали та виконували ці правила?
- Які правила діють в інших спільнотах — у школі, у футбольній команді, у місті, у країні?

Зверніть увагу дітей на те, що у членів кожної спільноти є права та обов'язки. Не буває прав без обов'язків та обов'язків без прав. У кожній країні є Основний Закон, який знають усі громадяни й мають його дотримуватися. В Україні це Конституція. А в родині про права та обов'язки домовляються самі члени родини. Отже, спільноти можуть бути різними.

- Чи обов'язково правила спільноти мають бути записані?
- Чи можна усно домовитися про правила? Коли саме?
- Як ви гадаєте, для яких спільнот правила обов'язково мають бути записані? Чому?
- Навіщо спільноті правила? Чи можна обійтися без них?
- Що трапиться, якщо у спільноті правил не буде?
- Хто у спільнотах стежить, аби правила не порушувалися?

Іноді члени спільноти порушують деякі правила. Розкажіть дітям, що робити в таких випадках іншим членам спільноти, на прикладі [алгоритму](#), який навчає дітей протидіяти булінгу (див. підручник на с. 107).

Запропонуйте дітям розв'язати завдання у групах, а потім порівняти, чи всі сформулювали правила однаково. Виберіть найбільш точне формулювання, поясніть дітям, чому правила необхідно точно формулювати.

Завдання з робочого зошита (частина 2, завдання 1, с. 57)

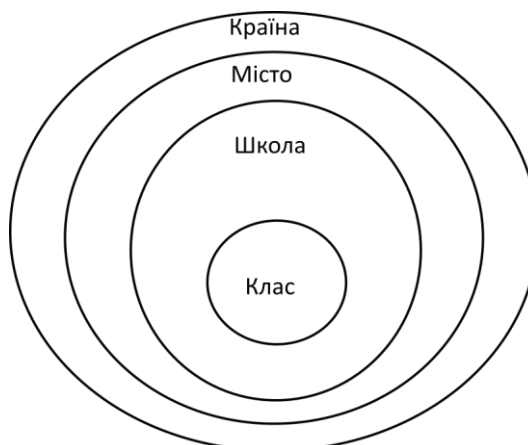
Розгляньте малюнки. Яких правил не дотримуються зображені люди? Запишіть.

Тут варто повернутися до відповіді на запитання “Чи може людина одночасно належати до різних спільнот?” і поміркувати, чи можуть одна чи кілька невеличких спільнот бути частинками одна одної.

- До якої спільноти належать усі ваші однокласники?

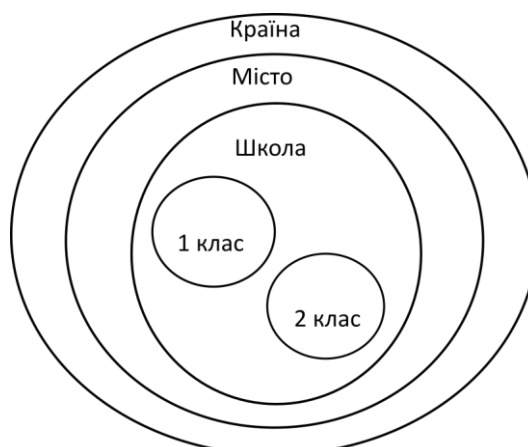
Запропонуйте дітям намалювати схему спільнот, відповідаючи на це та аналогічні запитання. Наприклад, класна спільнота, учні та вчителі школи, мешканці міста, громадяни країни.

Так діти не лише унаочнюють інформацію, а й вивчають ази теорії множин — зображують множини та підмножини, зіставляють з прикладами із життя.

За такою схемою легко розповісти про членів спільнот. Наприклад, членами яких спільнот є однокласники — класної спільноти, спільноти учнів і вчителів школи, мешканців міста, громадян країни; мешканці міста — не обов'язково можуть бути членами класної спільноти чи спільноти школи, але є громадянами країни.

- А як зміниться схема, якщо треба зобразити кілька класів однієї школи?

- Чому різні класи школи ми намалювали так, щоб овали не перетиналися?
- Яку додаткову інформацію приховує ця схема?

Схеми також дають уявлення про те, як діють правила спільнот. Наприклад, правила класних спільнот не можуть суперечити шкільним правилам (адже кожен учень класу є і членом шкільної спільноти, тобто спільнота класу входить до спільноти школи). У кожного класу можуть бути власні правила, але правил школи мають дотримуватися всі. Запропонуйте дітям розповісти далі.

Ці схеми показують також взаємозв'язок спільнот: не можна ігнорувати інших людей у спільнотах, треба думати не лише про себе, а й про інших людей.

Чому люди об'єднуються у спільноти?

Дітям легше розпочати розмову, якщо її зачином стане мультфільм про спільноти тварин "[Наша сила в єдності](#)".

- Чому кожна історія добре закінчилася?

- Що може спільнота і не може один її учасник? Чому так відбувається?
- Які події в особистому житті показали дітям силу спільноти?
- До кого можна звернутися в разі потреби? Як попросити про допомогу?
- Чи звертався хтось до вас по допомогу? Як ви діяли?
- А що робити, якщо ви не можете допомогти?
- Що кожний може зробити для всіх?

Продовжуючи обговорення мультфільму, можна поговорити з дітьми про героїв минулого і тих, що живуть поряд з нами.

- Кого ми називаємо героями? Що ці люди роблять для спільноти?
- Хто і коли може стати героєм?
- Як ми ставимося до героїв? Чому саме так?
- Що кожний з нас може зробити для героїв, які живуть поряд?
- Чому українці кажуть, що герої не вмирають?

Прочитайте з дітьми комікс "[Сміливий сніговичок](#)" (див. с. 113 підручника) та обговоріть, що сніговичок зробив гарного для своєї спільноти і чи можна вважати його героєм.

- Чому сніговичок не захотів, щоб у всіх були однакові носи?
- Як гадаєте, чи легко було йому запропонувати свою ідею?
- Як інакше могли б відреагувати на пропозицію інші сніговички?
- Чому вони підтримали сніговичка?
- Що корисного зробив сніговичок для своєї спільноти?
- Пригадайте ситуації, коли вам треба було на щось наважитися. Чи легко було це зробити? Розкажіть про це.
- Як народжуються герої? Кого у спільноті вважають героями?

Підсумок — весела пригодницька історія про спільноту

Запропонуйте дітям придумати веселу історію про спільноту. Діти можуть створити комікс, мультфільм, книжку-малюнок, інсценізувати історію та показати невеличку виставу тощо.

- Про яку спільноту буде історія?
- Чим ця спільнота особлива?
- Хто будуть героями історії?
- Які цікаві події можуть відбуватися у спільноті?
- Чому персонажі вирішили об'єднатися у спільноту?
- Чи добре їм разом? Чому?

Наприкінці запропонуйте учням самостійно розв'язати тематичні компетентнісно орієнтовані завдання.

Завдання з робочого зошита для діагностичних робіт
(завдання 3, с. 19)

Аня запропонувала прикрасити ялинку. Знайдіть вирази, результатом обчислення яких є число 19. Розфарбуйте іграшки біля всіх інших виразів.

- Допишіть біля іграшок вирази, результатом обчислення яких є число 14.